EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 16.7.2026
COM(2026) 371 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Desátá výroční zpráva o nástroji pro uprchlíky v Turecku

Obsah

1. Úvod 1
1.1. Turecko a uprchlická krize 1
1.2. Reakce EU na krizi a zřízení nástroje 2
2. Fungování nástroje 3
3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování 4
4. Provádění nástroje 6
5. Sledování, hodnocení a audit 14
6. Komunikace a viditelnost 15
7. Závěr a další kroky 16

1. Úvod

Podle čl. 8 odst. 1 rozhodnutí Komise C(2015) 9500[1] (dále jen „rozhodnutí“) musí Komise pravidelně informovat Evropský parlament a Radu o provádění nástroje pro uprchlíky v Turecku (dále jen „nástroj“). Podle čl. 8 odst. 2 uvedeného rozhodnutí musí Komise předat každý rok Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění nástroje. První výroční zpráva o nástroji byla zveřejněna v březnu 2017[2]. Všechny výroční zprávy jsou k dispozici na internetových stránkách nástroje pro uprchlíky. Tato 10. výroční zpráva vychází z údajů do ledna 2026 včetně.

1.1. Turecko a uprchlická krize

Vzhledem ke své zeměpisné poloze je Turecko hlavní zemí přijetí a tranzitu pro uprchlíky a migranty. Podle údajů turecké vlády země v lednu 2026 hostila 2 339 543 Syřanů pod dočasnou ochranou a více než 300 000 registrovaných migrantů, především z Afghánistánu, Iráku, Íránu a Somálska[3],[4]. To mělo významný dopad na hostitelské komunity. Dlouhotrvající přítomnost syrských uprchlíků a pokračující neoprávněné příchody z Afghánistánu do Turecka představují stále větší výzvu pro sociální soudržnost mezi uprchlíky, migranty a hostitelskými komunitami. Po pádu Asadova režimu v prosinci 2024 se podle údajů tureckých orgánů do Sýrie vrátilo více než 600 000 Syřanů. Od 8. prosince 2024 (k 30. lednu 2026) UNHCR monitoroval dobrovolné návraty více než 453 000 Syřanů z Turecka. Celkový počet dobrovolných návratů do Sýrie od roku 2016 tak v únoru 2026 dosáhl přibližně 1,3 milionu. UNHCR je přítomen na hraničních přechodech a dobrovolné návraty monitoruje prostřednictvím individuálních pohovorů. Turecké orgány zdůraznily, že návraty by měly být dobrovolné, bezpečné, důstojné a řádné.

Pokud jde o trasu přes východní Středomoří, počet odhalených případů nedovoleného překročení hranice nadále celkově klesal, což ukazuje, že spolupráce může přinést výsledky, ale rizika nezmizela. Na trase přes východní Středomoří mezi nejčastěji odhalované státní příslušníky v roce 2025 patřili Afghánci (27 %), Súdánci (18 %), Egypťané (16 %), Bangladéšané (7 %) a Syřané (6 %). Počet případů nedovoleného překročení hranice syrskými státními příslušníky se prudce snížil (–88 %). Hlavními výchozími body na trase byly Turecko (62 %) a Libye (38 %). Na vnějších námořních hranicích jsou rizika a ztráty na životech i nadále závažné, neboť organizované zločinecké sítě často vykořisťují zranitelné osoby tím, že usnadňují nedovolené vstupy v přeplněných a nevyhovujících plavidlech.

[1] Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015 o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu – uprchlického nástroje pro Turecko.
[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1780328209475&uri=CELEX%3A52017DC0130.
[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration.
[4] Specifický charakter tureckého azylového systému souvisí se skutečností, že tato země podepsala v roce 1967 Newyorský protokol k Ženevské úmluvě z roku 1951 s výhradou. Velká většina uprchlíků v Turecku proto nemůže požádat o plnoprávné postavení uprchlíka, ale pouze o postavení „podmínečného uprchlíka“, které v případě udělení omezuje pobyt v zemi do okamžiku, kdy je osoba s přiznaným postavením uprchlíka „přesídlena do třetí země“.

Turecko pokračuje ve značném úsilí při poskytování útočiště uprchlíkům a migrantům a při řešení jejich potřeb a zopakovalo svůj závazek provádět prohlášení EU a Turecka ze dne 18. března 2016[5] (dále jen „prohlášení“). Prohlášení i v roce 2025 přinášelo konkrétní výsledky. V rámci programu přesídlování „jeden za jednoho“ stanoveného v prohlášení bylo v období od dubna 2016 do prosince 2025 z Turecka do EU přesídleno více než 44 046 osob. Členské státy EU přesídlování z Turecka pozastavily po změně režimu v Sýrii v prosinci 2024. Celkový počet osob navrácených z řeckých ostrovů do Turecka v rámci programu „jeden za jednoho“ od roku 2016 činí 2 253. Jelikož turecké orgány nezrušily své rozhodnutí z března 2020 pozastavit návratové operace podle prohlášení v důsledku pandemie COVID-19, neuskutečnily se od té doby žádné návratové operace, a to i přes opakované žádosti Komise a řeckých orgánů.

Evropská rada se na svém zasedání v říjnu 2020 dohodla na zahájení pozitivního programu EU–Turecko. Jde o tyto čtyři prioritní oblasti: i) zlepšení fungování celní unie a obnovení diskusí o její modernizaci, ii) migrace a podpora uprchlíků, iii) dialogy na vysoké úrovni a iv) mezilidské kontakty a mobilita. Evropská rada v červnu 2021 zopakovala, že EU je připravena s Tureckem postupně, přiměřeně a vratně spolupracovat s cílem zlepšit spolupráci v řadě oblastí společného zájmu, s výhradou podmínek stanovených v březnu 2021 a v předchozích závěrech Evropské rady. Společné sdělení ze dne 29. listopadu 2023 reagovalo na výzvu Evropské rady z 29. a 30. června 2023, aby Komise a vysoký představitel předložili zprávu o aktuálním stavu vztahů mezi EU a Tureckem. Uvádí několik návrhů na oživení vztahů, mimo jiné v oblasti řízení migrace a finanční podpory uprchlíků a hostitelských komunit. V listopadu 2023 se v Bruselu a v červenci 2025 v Istanbulu uskutečnily dva dialogy na vysoké úrovni mezi EU a Tureckem o migraci a bezpečnosti.

1.2. Reakce EU na krizi a zřízení nástroje

Evropská unie od roku 2011 podporuje Turecko při poskytování útočiště více než 3 milionům uprchlíků, zejména ze Sýrie. V reakci na výzvu členských států EU k podstatnému navýšení prostředků na podporu uprchlíků v Turecku zřídila Komise rozhodnutím ze dne 24. listopadu 2015, změněným dne 10. února 2016 a dále dne 14. března a 24. července 2018, nástroj pro uprchlíky v Turecku. Pomocí nástroje má být koordinováno uvolňování zdrojů, které byly dány k dispozici z rozpočtu EU a členskými státy formou nadrámcových příspěvků. Tyto příspěvky členských států jsou zaneseny do rozpočtu EU jakožto vnější účelově vázané příjmy[6]. Členské státy se politicky zavázaly poskytovat své příspěvky v rámci obecné shody mezi členskými

[5] http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.

[6] Vnější příjmy podle čl. 21 odst. 2 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 966/2012 ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie a kterým se zrušuje nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Úř. věst. L 298, 26.10.2012, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/966/oj) pro příspěvky v roce 2016 a do 1. srpna 2018 a podle čl. 21 odst. 2 písm. a) bodu ii) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. L 193, 30.7.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj).

státy EU a Evropskou komisí, která byla přijata dne 3. února 2016 a aktualizována v době dohody o druhé tranši nástroje[7]. Tato obecná shoda zavádí i rámec podmíněnosti.

Hlavy států a předsedové vlád EU a Turecka dne 18. března 2016 znovu potvrdili své odhodlání provádět společný akční plán a dohodli se na dalších opatřeních zaměřených na prohloubení vztahů mezi EU a Tureckem a řešení migrační krize[8]. Turecko a EU uznaly, že je zapotřebí další urychlené a odhodlané úsilí. Konkrétně prohlášení EU a Turecka podepsané dne 18. března 2016 vyzvalo k ukončení nelegální migrace z Turecka do EU tím, že bude rozbit obchodní model převaděčů a migrantům nabídnuta alternativa k riskování života, a nabádalo k rychlejšímu provádění nástroje.

Na první tranši nástroje (2016–2017) byly přiděleny celkem 3 miliardy EUR[9] a na druhou tranši (2018–2019) byly uvolněny další 3 miliardy EUR, čímž celková částka nástroje dosáhla 6 miliard EUR, které jsou rovným dílem financovány z rozpočtu EU a z dvoustranných příspěvků členských států. Do 31. prosince 2020 Komise uzavřela smlouvy na celý provozní příděl nástroje a do konce roku 2025 bylo vyplaceno téměř 5,9 miliardy EUR.

2. Fungování nástroje

Nástroj je koordinačním mechanismem, který umožňuje rychle, účinně a účelně mobilizovat pomoc EU pro uprchlíky v Turecku a zároveň zajišťuje řádné finanční řízení. Nástroj zajišťuje optimální využití stávajících finančních nástrojů EU v rámci humanitární a/nebo rozvojové pomoci a jeho cílem bylo zabezpečit, aby byly potřeby uprchlíků a hostitelských komunit řešeny komplexně a koordinovaně[10].

Řídící výbor nástroje poskytuje strategické pokyny ohledně priorit, typu podporovaných opatření, částek, jež mají být přiděleny, a finančních nástrojů, jež je třeba mobilizovat, a též ohledně podmínek provádění závazků Turecka podle společného akčního plánu EU a Turecka ze dne 29. listopadu 2015 (dále jen „společný akční plán“)[11].

Důležitá je nadále udržitelnost projektů nástroje a spoluodpovědnost tureckých orgánů. Význam udržitelnosti a dopadu byly zdůrazněny jak v doporučeních ve druhé zvláštní zprávě Evropského účetního dvora z dubna 2024, tak v doporučeních nezávislého závěrečného hodnocení nástroje z listopadu 2025. Prioritní oblasti pomoci byly určeny na základě komplexního a nezávislého posouzení potřeb, které bylo aktualizováno v roce 2018.

[7] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf.
[8] http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.
[9] Tyto prostředky ve výši 3 miliardy EUR byly uvolněny nad rámec 345 milionů EUR, které Komise Turecku již přidělila v reakci na syrskou uprchlickou krizi před zahájením činnosti nástroje, a byly poskytovány i nad rámec dvoustranné pomoci od členských států.
[10] Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015, článek 2 – Cíle nástroje.
[11] Viz čl. 5 odst. 1 rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855.

Nástroj koordinuje financování z těchto nástrojů financování vnější činnosti[12]: i) humanitární pomoc, ii) evropský nástroj sousedství, iii) nástroj pro rozvojovou spolupráci, iv) nástroj předvstupní pomoci (NPP) a v) nástroj přispívající ke stabilitě a míru. Opatření financovaná z rozpočtu EU se provádějí v souladu s finančními pravidly a předpisy použitelnými jak na přímé, tak na nepřímé řízení. Poskytování pomoci je podmíněno tím, že Turecko bude beze zbytku plnit své závazky stanovené ve společném akčním plánu a v prohlášení.

3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování

Nástroj koordinuje celkový rozpočet ve výši 6 miliard EUR, uvolňovaných ve dvou tranších. V rámci druhé tranše pokračuje realizace jedenácti projektů, které byly prodlouženy v důsledku pandemie COVID-19, zemětřesení v únoru 2023 a trvale vysoké inflace v Turecku. U šesti projektů se stále čeká na konečné vyplacení, zatímco pět intervencí ještě není dokončeno.

První tranše činila 3 miliardy EUR, ze kterých byla 1 miliarda EUR uvolněna z rozpočtu EU a 2 miliardy EUR byly poskytnuty formou dvoustranných příspěvků členských států. Také druhá tranše představovala 3 miliardy EUR, z čehož byly 2 miliardy EUR poskytnuty z rozpočtu EU a 1 miliarda EUR byla získána od členských států[13].

Co se týče rozpočtových prostředků EU, z 1 miliardy EUR z rozpočtu EU pro období 2016–2017 bylo 250 milionů EUR uvolněno v roce 2016 a 750 milionů EUR v roce 2017. Ze 2 miliard EUR z rozpočtu EU na období 2018–2019 bylo 550 milionů EUR uvolněno v roce 2018 a zbytek byl uvolněn v roce 2019.

V případě první tranše členské státy přispěly do nástroje v roce 2016 částkou 677 milionů EUR, v roce 2017 částkou 847 milionů EUR, v roce 2018 částkou 396 milionů EUR a v roce 2019 částkou 80 milionů EUR. Pokud jde o druhou tranši, členské státy přispěly v roce 2018 částkou 68 milionů EUR, v roce 2019 částkou 202 milionů EUR, v roce 2020 částkou 265 milionů EUR, v roce 2021 částkou 166 milionů EUR a v roce 2022 částkou 165 milionů EUR, přičemž poslední platby ve výši 134 milionů EUR byly poskytnuty v roce 2023. Členské státy přispívaly přímo do rozpočtu EU formou vnějších účelově vázaných příjmů, které jsou přiřazeny do rozpočtových položek nástroje předvstupní pomoci a humanitární pomoci.

Tempo plateb příspěvků členských států *do* nástroje nadále uspokojivě odpovídalo tempu vyplácení těchto příspěvků *z* nástroje.

---

[12] Příspěvky z evropského nástroje sousedství byly převedeny a využity v rámci nástroje předvstupní pomoci a příspěvky z nástroje pro rozvojovou spolupráci byly převedeny a využity v rámci svěřenského fondu EU. Veškeré příspěvky nástroje do regionálního svěřenského fondu Evropské unie zřízeného v reakci na krizi v Sýrii (z nástroje předvstupní pomoci a v menší míře z nástroje pro rozvojovou spolupráci) byly v zásadě poskytnuty jakožto nehumanitární pomoc.

[13] https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

Dodatečná pomoc EU uprchlíkům v Turecku mimo rámec nástroje

V roce 2020 bylo přiděleno dalších 535 milionů EUR na podporu humanitárních opatření v Turecku mimo rámec nástroje, který byl plně smluvně zajištěn a vyplacen.

V návaznosti na závěry Evropské rady z června 2021 uvolnila Komise na období 2021–2023 další 3 miliardy EUR pro uprchlíky a hostitelské komunity v Turecku s cílem zajistit kontinuitu podpory v prioritních oblastech humanitární pomoci, základních potřeb, vzdělávání, zdraví, řízení migrace a ochrany hranic. Významná část těchto finančních prostředků byla uvolněna v reakci na zemětřesení v roce 2023, přičemž celkem 355,6 milionu EUR bylo směřováno na socioekonomickou podporu a infrastrukturu.

V únoru 2024 se Evropská rada v rámci dohody o revizi víceletého finančního rámce (VFR) na období 2021–2027 rozhodla vyčlenit další 2 miliardy EUR na období 2024–2027 na zachování účinné migrační spolupráce se zeměmi mimo EU, mimo jiné na podporu syrských uprchlíků v Turecku.

Na konferenci o Sýrii v květnu 2024 Komise přislíbila pro uprchlíky a hostitelské komunity v Turecku podporu ve výši 1 miliardy EUR. Tato částka zahrnovala 520 milionů EUR z řádného rozpočtu na rok 2024, aby se zajistilo pokračování pomoci uprchlíkům, a 480 milionů EUR přerozdělených z výše uvedeného přídělu 2 miliard EUR, takže na období 2025–2027 zbývá přibližně 1,5 miliardy EUR. Balíček v hodnotě 1 miliardy EUR zahrnuje pět opatření zaměřených na: i) vzdělávání (80 milionů EUR), ii) základní potřeby, zdravotní péči, obecní služby a sociální soudržnost (421 milionů EUR), iii) řízení migrace a ochranu hranic (398 milionů EUR), iv) rezervu na opětovné zapojení Evropské investiční banky, která by mohla poskytnout půjčky na investice související s uprchlíky (75 milionů EUR), a v) humanitární pomoc (26 milionů EUR).

V návaznosti na tento závazek Komise naplánovala komplexní balíček opatření v rámci zbývajícího rozpočtu na období 2025–2027. Do konce roku 2025 bylo přiděleno celkem 1,311 miliardy EUR a byla přijata odpovídající rozhodnutí o financování. Z této částky bylo 1,151 miliardy EUR přiděleno v rámci víceletého podpůrného balíčku na období 2025–2027 na pokrytí nezbytných potřeb, včetně základních potřeb, zdravotní péče a vzdělávání (839 milionů EUR), podpory dobrovolných návratů (150 milionů EUR) a správy hranic (161 milionů EUR). Kromě toho bylo přiděleno zvlášť 160 milionů EUR na pokračování integrované podpory vzdělávání v rámci programu PIKTES (Podpora integrace syrských dětí do tureckého vzdělávacího systému) a 40 milionů EUR na humanitární pomoc. V roce 2026 zbývá přidělit zůstatek ve výši 195 milionů EUR v rámci rozpočtu na rok 2027.

Celkové finanční prostředky EU vyčleněné na pomoc uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku od roku 2011 činí 12,4 miliardy EUR. To zahrnuje 345 milionů EUR na pomoc uprchlíkům uvolněných v letech 2011 až 2016, 6 miliard EUR v rámci nástroje, 535 milionů EUR překlenovacích finančních prostředků v roce 2020, 3 miliardy EUR

dodatečných finančních prostředků v období 2021–2023, 1 miliardu EUR v roce 2024 a další 1,5 miliardy EUR pomoci do konce roku 2027.

4. Provádění nástroje

Nástroj je prováděn ve formě humanitární a rozvojové pomoci. V rámci první tranše bylo téměř 1,4 miliardy EUR vyčleněno na humanitární pomoc a 1,6 miliardy EUR na rozvojovou pomoc. Vzhledem k vleklé povaze krize v Sýrii se intervence v rámci druhé tranše stále více zaměřovaly na činnosti sociálně-ekonomické podpory a na vytváření příležitostí k obživě. V rámci druhé tranše bylo téměř 1,06 miliardy EUR vyčleněno na humanitární pomoc a 1,9 miliardy EUR na rozvojovou pomoc[14].

Pro nástroj obecně vypadá rozdělení humanitární a rozvojové pomoci k prosinci 2025 takto:

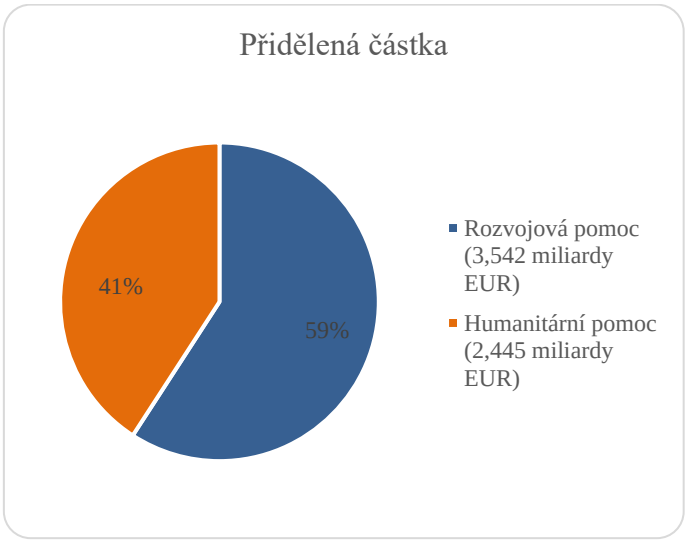

Podrobné informace lze nalézt v on-line tabulce projektů[15].

Pomoc poskytovaná v rámci nástroje je založena na projektech. Vyplácení prostředků záleží na pokroku v provádění intervencí v rámci nástroje. Podpora v rámci nástroje zahrnuje pomoc uprchlíkům i hostitelským komunitám.

Humanitární pomoc v rámci nástroje je zaměřena na pomoc nejzranitelnějším uprchlíkům, a to formou poskytování důstojné podpory určené na základní potřeby a ochranu[16]. Prostřednictvím specializovaných agentur a partnerů rovněž řeší nedostatky v prioritních

[14] Zůstatek ve výši 60 milionů EUR je přidělen na správní a provozní podporu poskytnutou na rozvoj nástroje.

[15] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_cs.

[16] Na ochranu bylo v rámci nástroje přiděleno celkem 352 milionů EUR, a to především prostřednictvím humanitární pomoci. Činnosti zahrnovaly registraci a ověřování uprchlíků, posílení institucionální kapacity tureckého předsednictví pro řízení migrace a cílené zásahy v oblasti ochrany zranitelných skupin. Ochrana byla rovněž začleněna do oblasti základních potřeb, zdraví a vzdělávání.

oblastech zdravotnictví a vzdělávání. Poskytování humanitární pomoci EU se řídí Evropským konsensem o humanitární pomoci z roku 2007[17], který stanoví, že EU jakožto poskytovatel humanitární pomoci dodržuje humanitární zásady lidskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti stanovené v článku 214 Smlouvy o fungování EU a v nařízení o humanitární pomoci (č. 1257/96)[18,19].

V rámci humanitární složky nástroje bylo realizováno celkem 65 projektů prostřednictvím 21 partnerů v rámci první i druhé tranše. Tyto projekty pokrývají základní potřeby, ochranu, vzdělávání a zdravotní péči nejzranitelnějších uprchlíků v Turecku. V rámci první tranše bylo na humanitární pomoc vyčleněno a smlouvami přiděleno téměř 1,4 miliardy EUR a 1,4 miliardy EUR bylo vyplaceno, zatímco v rámci druhé tranše bylo smlouvami přiděleno téměř 1,06 miliardy EUR a 1,05 miliardy EUR bylo vyplaceno.

Rozvojová pomoc podporuje dlouhodobější potřeby v oblasti zdravotní péče, vzdělávání a socioekonomického rozvoje uprchlíků, zejména pokud jde o přístup k veřejným službám a živobytí a městskou infrastrukturu. Zaměřuje se rovněž na zranitelné skupiny a do intervencí zahrnuje genderový aspekt, např. ochranu žen a dívek proti sexuálnímu násilí a násilí páchanému na základě pohlaví a zlepšování přístupu ke zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví.

V rámci rozvojové složky nástroje bylo i nadále dosahováno pokroku při realizaci 26 projektů, na které byly uzavřeny smlouvy v rámci první tranše. Celkem patnáct z nich bylo prováděno v rámci regionálního svěřenského fondu Evropské unie zřízeného v reakci na krizi v Sýrii v celkové výši 293 milionů EUR; je to navíc k prostředkům řízeným přímo prostřednictvím nástroje předvstupní pomoci[20].

Prostředky vyplacené prováděcím partnerům dosáhly 3,4 miliardy EUR z celkové částky 3,5 miliardy EUR přidělené na rozvojovou pomoc v rámci obou tranší[21]. V rámci první tranše bylo v prosinci 2025 na rozvojovou pomoc vyčleněno a smlouvami přiděleno 1,6 miliardy EUR a 1,6 miliardy EUR bylo vyplaceno, zatímco v rámci druhé tranše bylo smlouvami přiděleno 1,9 miliardy EUR a 1,8 miliardy EUR bylo vyplaceno.
Rozvojová složka nástroje zahrnuje jedenáct probíhajících intervencí.

V roce 2025 bylo provádění nástroje nadále ovlivňováno velmi vysokou inflací v Turecku a problémy souvisejícími s měnovým kurzem.

[17] Společné prohlášení Rady a zástupců vlád členských států.
[18] Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci.
[19] Humanitární pomoc Evropské komise vychází z ročních plánů provádění humanitární pomoci pro jednotlivé země. Rámec pro spolupráci mezi Komisí a jejími partnery v oblasti humanitární pomoci se zřizuje prostřednictvím finančních a správních rámcových dohod Komise s mezinárodními organizacemi a rámcových dohod o partnerství s nevládními organizacemi.
[20] V rámci nástroje se finanční prostředky z nástroje předvstupní pomoci spravují v souladu s pravidly pro vnější činnosti obsaženými v části druhé hlavy IV finančního nařízení a jeho prováděcích pravidlech.
[21] Toto číslo zahrnuje rovněž částky vyplacené na podporu projektů, jež se provádějí v rámci regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii, avšak nejsou dosud účtovány na vrub rozpočtu EU.

Intervence v rámci nástroje v jednotlivých prioritních oblastech

Pokrok v jednotlivých prioritních oblastech v rámci obou tranší nástroje je uváděn ve zprávách o monitorování nástroje[22]. Významných úspěchů bylo dosaženo v následujících prioritních oblastech.

Vzdělávání

Na podporu vzdělávání v rámci nástroje a na dodatečnou podporu uprchlíkům byly přiděleny celkem 2,51 miliardy EUR. V rámci humanitární složky nástroje bylo na vzdělávání vyčleněno přes 181 milionů EUR.

Program podmíněných převodů hotovosti na vzdělávání IV (CCTE IV) podporuje zápis a docházku dětí z řad uprchlíků do škol tím, že se rodinám uprchlíků poskytují měsíční platby pod podmínkou, že se žáci pravidelně účastní školní docházky. V roce 2025 bylo v rámci programu CCTE IV podpořeno až 540 292 zranitelných dětí z řad uprchlíků prostřednictvím podmíněných převodů hotovosti na vzdělávání výměnou za pravidelnou docházku do veřejných škol. Celkový počet dětí čerpajících peněžitou pomoc na podporu vzdělávání dosáhl 1 054 173. Služeb ochrany prostřednictvím tureckých vládních center sociálních služeb a komunitních center tureckého Červeného půlměsíce využilo celkem 49 418 ohrožených dětí z řad uprchlíků. V rámci programu CCTE IV bylo postoupeno celkem 61 318 žádostí.

V září 2025 byla výše peněžité pomoci (v tureckých lirách) znovu upravena tak, aby se zmírnil negativní dopad vysoké cenové inflace. Počet studentů, kteří program využívají, se však v průběhu roku mírně snížil v důsledku návratů do Sýrie, finančních potíží a přísného uplatňování systému ověřování adres ze strany tureckých orgánů. V rámci tohoto systému hrozilo rodinám pod dočasnou ochranou, které změnily své bydliště bez předchozího souhlasu orgánů (ředitelství pro řízení migrace na úrovni provincií), pozastavení jejich statusu, což vedlo k jejich vyloučení z programů sociální pomoci.

V lednu 2023 ministerstvo národního školství dokončilo druhou fázi stěžejního programu nástroje (PIKTES II – Podpora integrace syrských dětí do tureckého vzdělávacího systému II) s celkovým rozpočtem ve výši 400 milionů EUR. Navázal na něj program PIKTES+[23] s celkovým rozpočtem 300 milionů EUR financovaný v rámci dodatečné pomoci pro uprchlíky v Turecku, který skončil v říjnu 2025. V lednu 2025 byl program PIKTES+ doplněn o novou smlouvu na částku 80 milionů EUR na výplatu platů učitelů – program PIKTES+, část II. V září 2025 byla tato smlouva přejmenována na PIKTES IV a „navýšena“ o 160 milionů EUR, čímž její celková hodnota dosáhla 240 milionů EUR. V roce 2026 bude tato částka „navýšena“ celkem o dalších 180 milionů EUR a celková částka programu PIKTES IV bude činit 420 milionů EUR.

[22] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_cs.
[23] Podpora inkluzivního vzdělávání dětí v tureckém vzdělávacím systému (PIKTES+).

Celkovým cílem pomoci uprchlíkům ze strany EU v této prioritní oblasti je nadále začlenění všech dětí z řad uprchlíků do tureckého formálního vzdělávacího systému, doplněné o zapojení dětí, které nechodily do školy, a vytvoření bezpečných cest ke vzdělávání, jakož i zlepšení výsledků vzdělávání. V akademickém roce 2024–2025 bylo do formálního vzdělávání v celém Turecku zapsáno 938 610 dětí z řad uprchlíků. I tak stále více než 225 000 dětí nechodí do školy, což poukazuje na přetrvávající rozdíly v přístupu ke vzdělávání (Ministerstvo národního školství, 2025). Rozsah zápisů rovněž vyvíjel značný tlak na veřejný vzdělávací systém Turecka, který tyto účastníky vzdělávání musel pojmout s vynaložením významných investic do vzdělávací infrastruktury, pedagogických pracovníků a podpůrných služeb.

Počet studentů z řad uprchlíků a hostitelských komunit, kteří obdrželi stipendia poskytovaná z nástroje, aby se účastnili technického a odborného vzdělávání a přípravy nebo vzdělávání ve vysokoškolských institucích, dosáhl 72 331. Většina těchto studentů byli uprchlíci a byla zachována genderová vyváženost. Díky projektům, kterými bylo od začátku fungování nástroje podporováno vysokoškolské vzdělávání, získalo stipendium 7 156 vysokoškolských studentů: 4 337 z nich byli syrští studenti, 178 nesyrští studenti a 2 641 turečtí studenti.

Nástroj také nadále podporoval rozvoj vzdělávací infrastruktury a pomohl snížit přeplněnost škol. Výrazně se zvýšil počet modernizovaných a dokončených vzdělávacích zařízení. Významným úspěchem při modernizacích byla instalace 8 700 chytrých interaktivních tabulí na základních a středních školách. Dosud bylo s podporou nástroje modernizováno více než 17 726 zařízení.

Kromě toho bylo v rámci projektů Education for All in Times of Crisis (Vzdělávání pro všechny v době krize) a Education Infrastructure for Resilience (Vzdělávací infrastruktura pro odolnost) postaveno 214 škol a zahájeny vzdělávací služby. Střešní solární panely instalované na školách navíc vyrábějí energii pro 50 škol a na 41 školách byla dokončena opatření na zvýšení energetické účinnosti.

V roce 2024 byly podepsány smlouvy s cílem přispět k obnově vzdělávacích infrastruktur v Turecku po zemětřesení v únoru 2023. Cílem tohoto financování je zlepšit přístup uprchlíků i hostitelských komunit ke vzdělávání.

Ochrana

Celkem bylo na podporu ochrany v rámci nástroje a na dodatečnou podporu uprchlíkům vyčleněno 392 milionů EUR, zejména prostřednictvím projektů v rámci humanitární složky.

Humanitární složka nástroje podporuje registraci a ověřování uprchlíků, což jim umožnilo legalizovat jejich status v Turecku a pomohlo jim získat přístup ke službám. Podpořila registrační úsilí tureckého předsednictví pro řízení migrace a posílila jeho institucionální a technickou kapacitu. Kromě samostatných ochranných zásahů zaměřených na odstranění nedostatků a na reakci na konkrétní potřeby a ohrožené osoby byla ochrana zapracována rovněž

do dalších pilířů strategie humanitární odezvy (základní potřeby, zdraví a vzdělávání). Celkovým cílem je lépe řešit zranitelnost uprchlíků, legalizovat jejich status a propojit je s širší sítí veřejných služeb a služeb OSN/nevládních organizací. Během vykazovaného období se pomoc nadále zaměřovala na nejzranitelnější skupiny (např. sezónní migrující zemědělské pracovníky, klíčové skupiny uprchlíků[24]). Projekty financované z regionálního svěřenského fondu Evropské unie zřízeného v reakci na krizi v Sýrii navíc zahrnovaly pomoc pro komunitní centra přijímající uprchlíky a při dalším předávání zranitelných uprchlíků příslušným službám.

Zdravotnictví

Na podporu zdravotní péče v rámci nástroje a na dodatečnou podporu uprchlíkům byla přidělena celkem 1,24 miliardy EUR.

Hlavním pilířem financování z nástroje je projekt SIHHAT na podporu zdraví migrantů v Turecku. Projekt byl financován čtyřmi po sobě jdoucími příděly: 300 milionů EUR v roce 2016, 210 milionů EUR v roce 2020, 210 milionů EUR v roce 2023 a 50 milionů EUR v roce 2024. Projekt SIHHAT podporuje turecké ministerstvo zdravotnictví v jeho úsilí o zajištění bezplatného a spravedlivého přístupu ke zdravotní péči pro všechny uprchlíky. Ve 32 provinciích funguje celkem 182 zdravotnických středisek pro migranty a v zařízeních podporovaných EU pracuje 3 500 zdravotníků, z nichž více než 76 % je syrského původu. Realizace projektu SIHHAT III bude pokračovat do konce roku 2026. Projekt SIHHAT III zajišťuje pokračování poskytování zdravotnických služeb uprchlíkům, přičemž dodatečná podpora EU činí 190 milionů EUR na roky 2026 a 2027.

Dvě nemocnice financované v rámci nástroje – ve městech Dörtyol/Hatay a Kilis – jsou plně funkční od roku 2022 a poskytují klíčové služby zdravotní péče v období po zemětřesení v roce 2023, kdy byla kapacita obou nemocnic navýšena na 400 lůžek. Kromě toho nástroj jako doplněk projektu SIHHAT buduje a renovuje zdravotnická střediska pro migranty, pořizuje zdravotnický materiál a mateřské soupravy a renovuje fyzioterapeutické a rehabilitační jednotky. V roce 2025 byla zahájena výstavba 26 zdravotnických středisek a ve prospěch 59 nemocnic bylo dodáno zdravotnické vybavení v hodnotě 8,1 milionu EUR.

Pokud jde o humanitární podporu, v Reyhanlı/Hatay a Gaziantepu je zranitelným uprchlíkům se zdravotním postižením i nadále poskytována komplexní, život zachraňující pomoc. To zahrnuje služby fyzické rehabilitace, podporu duševního zdraví a psychosociální podporu, jakož i poskytování protéz a ortopedických a jiných asistenčních pomůcek.

Komunální infrastruktura

[24] Mezi ně patří uprchlíci žijící v provinciích nejvíce postižených zemětřesením v roce 2023 a zranitelné skupiny uprchlíků a migrantů se specifickými potřebami ochrany (např. domácnosti s rodičem samoživitelem, osoby se zdravotním postižením, osoby, které přežily genderově podmíněné násilí, LGBTIQ+ osoby), včetně přibližně 300 000 dětí, které nechodí do školy.

Na podporu komunální infrastruktury v rámci tohoto nástroje a na dodatečnou podporu uprchlíků bylo přiděleno celkem 509 milionů EUR.

Nástroj podporuje různé obce poskytováním základních obecních služeb, včetně dodávek vody a hygienických zařízení a nakládání s pevným odpadem. Poskytováním rekreačních služeb rovněž podporuje místní infrastrukturu. Pokud jde o rekreační zařízení, bylo dokončeno 23 zařízení (mládežnická centra, fotbalová hřiště a tenisové kurty) a v dubnu 2026 se plánuje zadávací řízení na dalších osm sportovních komplexů. Byla dokončena výstavba 13 velkých vodohospodářských staveb a infrastruktur pro pevný odpad (spravovaných Světovou bankou) v provinciích Adana, Konya, Kahramanmaraş, Kayseri a Osmaniye. Další tři zakázky na vodárenské práce (spravované Agence Française de Développement) byly dokončeny v Gaziantepu a v Şanliurfě, zatímco provádění dalších projektů v provinciích Kilis, Şanliurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya a Hatay pokračuje.

Základní potřeby a socioekonomická podpora

V rámci nástroje bylo přiděleno celkem 4,38 miliardy EUR na základní potřeby a na socioekonomickou podporu a na dodatečnou podporu uprchlíkům.

Cílem intervencí v této prioritní oblasti je pomoci uspokojit základní potřeby nejzranitelnějších uprchlíků a pomoci posílit jejich odolnost a soběstačnost. To by mělo umožnit postupný přechod od závislosti na sociální pomoci ke zvýšené soběstačnosti a k rozšíření příležitostí k obživě.

V rámci podpory nástroje pro základní potřeby obdrželo více než 2,6 milionu uprchlíků přímou podporu, která jim umožňuje důstojný život. Do července 2023 byla většina podpory poskytována prostřednictvím nouzové záchranné sociální sítě (ESSN), programu sociální pomoci, který dodával příjemcům z řad uprchlíků, kterých bylo více než 1,6 milionu, každý měsíc peněžní prostředky prostřednictvím systému debetních karet.

V rámci druhé tranše nástroje dokončilo ministerstvo pro rodinu a sociální služby realizaci přímého grantu ve výši 245 milionů EUR. Tento grant umožnil poskytovat měsíční finanční podporu srovnatelnou se sociální pomocí poskytovanou zranitelným osobám tureckým systémem sociálního zabezpečení, tj. doplňkový program sítě ESSN (C-ESSN). Projekt probíhal souběžně se sítí ESSN a poskytoval podporu domácnostem s rodičem samoživitelem, starším osobám a osobám se zdravotním postižením (včetně osob s těžkým zdravotním postižením). V roce 2024 byla zajištěna kontinuita programů C-ESSN a ESSN v rámci dodatečné podpory uprchlíkům mobilizované na období 2021–2023[25] ve výši 3 miliard EUR mimo rámec nástroje. Od té doby byly oba programy sloučeny do jediné smlouvy. V červenci 2023 byl s ministerstvem pro rodinu a sociální služby podepsán tento nový program peněžité

[25] Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 4. listopadu 2022 o financování individuálního opatření pro poskytování peněžité podpory nejzranitelnějším uprchlíkům v Turecku na roky 2022 a 2023 (C(2022) 7822) a prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 7. prosince 2022 o financování individuálního opatření pro pokračování podpory základních potřeb a přechodu k možnostem obživy pro uprchlíky v Turecku v roce 2022 (C(2022) 8887).

pomoci „Social Safety Net for Refugees in Türkiye (SNN)“ (Sociální záchranná síť pro uprchlíky v Turecku) (781 milionů EUR). Tato intervence znamenala přechod programu ESSN od humanitární pomoci k dlouhodobější rozvojové pomoci. Současný program (SSN), jehož rozpočet se v listopadu 2025 zvýšil na 906 milionů EUR, pomáhá téměř jednomu milionu uprchlíků pokrývat své základní každodenní potřeby. V důsledku dobrovolných návratů a aktualizací metodiky pro zacílení na cílovou skupinu došlo k významnému poklesu počtu příjemců. Zatímco v lednu 2025 činil počet případů pomoci v rámci programu SSN přibližně 1,4 milionu, do prosince 2025 klesl na 972 000, což znamená pokles o více než 40 %.

I nadále je poskytována další socioekonomická podpora uprchlíkům na podporu jejich přístupu na trh práce. Strategie EU v této prioritní oblasti zahrnuje jak stranu nabídky, tak stranu poptávky na trhu práce. Mezi hlavní typy podpory patří technické a odborné vzdělávání a příprava, krátkodobé kurzy odborné přípravy, včetně odborné přípravy na pracovišti, odborné přípravy v oblasti měkkých dovedností, poradenství v oblasti volby zaměstnání a odborné přípravy a podpůrných služeb, jakož i podpory při získání pracovního povolení.

Do krátkodobých kurzů odborné přípravy v oblasti rozvoje odborných dovedností bylo zapsáno přibližně 85 000 účastníků, přičemž odbornou přípravu úspěšně dokončilo 78 500 z nich (z toho polovina byly ženy). Kromě toho bylo podniky založenými nebo rozšířenými s podporou EU vytvořeno více než 37 000 nových nebo vylepšených pracovních míst[26].

Druhá hlavní složka programu se zaměřuje na zakládání nových podniků a rozšiřování již založených podniků prostřednictvím hmotné i nehmotné podpory s cílem zlepšit formální tvorbu pracovních míst. Projekty Podpora zaměstnanosti a Podpora přechodu na trh práce (İSDEP I a İSDEP II), realizované ve spolupráci s Tureckou agenturou práce (İŞKUR) a Generálním ředitelstvím pro mezinárodní pracovní síly (DG ILF) Ministerstva práce a sociálního zabezpečení, se zaměřují na zvýšení formální zaměstnanosti uprchlíků a příslušníků hostitelských komunit. Projekt İSDEP I byl úspěšně dokončen v roce 2024. V úzké spolupráci s Organizací pro rozvoj malých a středních podniků Turecka (KOSGEB) a Tureckou rozvojovou a investiční bankou (TKYB) poskytuje uprchlíkům i hostitelským komunitám granty na podnikání, včetně odborné přípravy zaměřené na podnikání, jakož i hmotnou a nehmotnou podporu na vytvoření pracovních míst.

Stejný cíl mají projekty Posílení podnikatelských kapacit pro udržitelnou socioekonomickou integraci (ENHANCER) a Sociální podnikání, posílení postavení a soudržnosti v uprchlických a hostitelských komunitách v Turecku, které jsou realizovány ve spolupráci s ministerstvem průmyslu a technologií. Další projekty probíhají v oblasti zaměstnanosti v zemědělství, odborné přípravy a učňovské přípravy. Další smlouvy o socioekonomické podpoře byly podepsány v roce 2024. Zahrnují smlouvy, jejichž cílem je zlepšit udržitelné živobytí a formální zaměstnanost uprchlíků a hostitelských komunit v oblastech postižených zemětřesením v únoru 2023.

[26] Údaje z projektu WB İSDEP II (IPA/2020/417–830) nebyly zohledněny kvůli nepřesnostem údajů, které má SUMAR opravit.

Řízení migrace

Na podporu řízení migrace v rámci nástroje a na dodatečnou podporu uprchlíkům bylo přiděleno celkem 1,19 miliardy EUR[27].

Byly dokončeny dva projekty financované v rámci první tranše v celkové výši 80 milionů EUR. První projekt poskytl podporu EU na posílení pátrací a záchranné kapacity turecké pobřežní stráže a druhý projekt byl zaměřen na podporu tureckého předsednictví pro řízení migrace při řízení navracení z EU.

V roce 2024 pokračovala realizace tří projektů ve výši 30 milionů EUR v rámci dodatečné podpory uprchlíků, jejichž cílem bylo: i) posílit kapacitu tureckého předsednictví pro řízení migrace v boji proti nelegální migraci, ii) zlepšit spolupráci mezi agenturami pro správu hranic na letištích a iii) pokračovat v poskytování provozní podpory při řízení zajišťovacích zařízení.

Od roku 2024 se provádí smlouva podepsaná v prosinci 2023 v hodnotě 220 milionů EUR pro projekt „Posílení východní a jihovýchodní hranice Turecka, včetně pozemních hraničních přechodů“ (SAFE). Cílem projektu je dále posílit správu hranic na východní a jihovýchodní hranici Turecka instalací moderního komunikačního a přehledového vybavení a inteligentních osvětlovacích přístrojů a zařízení.

Rozhodnutím o financování z roku 2024 bylo v rámci dodatečné podpory uprchlíkům přiděleno na podporu kapacity Turecka v oblasti migrace a správy hranic 398 milionů EUR. Tato částka je určená na: i) dobrovolné návraty do zemí původu, ii) zlepšení řízení v oblasti mezinárodní a dočasné ochrany, iii) zabránění převaděčství migrantů, iv) ochranu pozemních a námořních hranic, v) legální migraci a vi) navýšení prostředků přidělených na projekt SAFE o 50 milionů EUR. Smlouvy na celou částku 398 milionů EUR byly uzavřeny v roce 2025.

Součástí byl projekt v hodnotě 95 milionů EUR na posílení vnitrostátních mechanismů pro dobrovolné, bezpečné, důstojné a řádné návraty do Sýrie, který byl zahájen v srpnu 2025. Uvedený projekt, jenž realizuje Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR): i) zvyšuje kapacity předsednictví pro řízení migrace ke zpracování případů dobrovolného návratu v souladu s mezinárodními normami, ii) rozšiřuje nezávislé monitorování návratů ze strany UNHCR a iii) poskytuje jednorázovou pomoc na přepravu Syřanům, kteří požádali o dobrovolný návrat (přibližně 190 000 osob během tří let do srpna 2028). K prosinci 2025 získalo peněžitou pomoc na přepravu v rámci projektu 16 752 navracených osob.
Rozhodnutí o financování přijaté v roce 2025 navíc stanoví: i) první navýšení (ve výši 150 milionů EUR) pro pilotní intervenci s cílem usnadnit dobrovolné, bezpečné, důstojné a řádné návraty syrských uprchlíků a ii) druhé navýšení (ve výši 161 milionů EUR) pro projekt SAFE s cílem dokončit instalaci veškerých systémů sledování podél hranic Turecka s Íránem i

[27] Bez započítání 150 milionů EUR přidělených v rámci nástrojů HOME.

Irákem. Dokončení projektu SAFE je naplánováno na konec roku 2028 a jeho celkový rozpočet s tímto posledním navýšením činí 431 milionů EUR.

Genderové aspekty projektů v rámci nástroje

Provádění opatření v rámci nástroje se nadále řídí Akčním plánem EU pro rovnost žen a mužů III „Na cestě ke genderově spravedlivému světu 2021–2025“. Prosazování, ochrana a naplňování lidských práv žen a dívek v celé jejich rozmanitosti, rovnost žen a mužů a posílení postavení žen a dívek zůstaly v roce 2025 prioritami. Zohledňování rovnosti žen a mužů bylo začleněno do všech projektů nástroje a průběžně je sledováno prostřednictvím rozčleněných dat (76 ukazatelů).

Nástroj významně zvýšil zaměstnatelnost žen: více než 39 000 žen absolvovalo krátkodobou odbornou přípravu, přibližně 68 000 žen využilo poradenské služby v oblasti zaměstnanosti a více než 4 000 podniků vlastněných ženami získalo poradenskou nebo finanční podporu. V rámci tohoto nástroje byly uprchlicím poskytovány kurzy tureckého jazyka, které absolvovalo přibližně 37 000 dospělých uprchlic. Kromě toho se přibližně 55 000 dívek z řad uprchlíků zúčastnilo předškolního vzdělávání, které je k dispozici v rámci projektů financovaných z nástroje; 38 000 studentek byla poskytnuta stipendia na vzdělávání. Více než dvě třetiny učitelů a pedagogických pracovníků zapojených do nástroje tvoří ženy. Programu převodů hotovosti v současné době využívá 700 000 uprchlic. Navíc rodiny 200 000 studentek nyní pobírají podmíněnou peněžitou podporu na vzdělávání. Nezávisle na programech převodů hotovosti obdrželo přibližně 700 000 uprchlic služby zprostředkování ochrany a přibližně 1 milion uprchlic využil služeb ochrany poskytovaných prostřednictvím projektů financovaných z nástroje.

5. Sledování, hodnocení a audit

V roce 2025 bylo podávání zpráv o dosažených výsledcích nástroje nadále založeno na rámci pro výsledky nástroje[28] a teorii změny[29]. 14. zpráva o monitorování nástroje byla zveřejněna v lednu 2026 a je k dispozici na internetových stránkách Komise[30].

Na konci roku 2024 Komise podepsala novou smlouvu (SUMAR), která má zajistit pokračování systému monitorování a správy údajů nástroje, který byl zřízen v rámci první smlouvy o technické pomoci (SUMAF)[31]. Platnost původní smlouvy SUMAF[32] skončila v prosinci 2024, přičemž vykázala celkem 127 provedených monitorovacích misí (zahrnujících

[28] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/23babb53-e316-4361-b373-78f0ce1d663e_en?filename=EU%20support%20to%20Refugees%20in%20TR_Results%20Framework.pdf.
[29] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf.
[30] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_cs.
[31] Technická pomoc při monitorování výkonnosti podpory EU pro uprchlíky v Turecku – NPP/2024/461-735.
[32] Technická pomoc na podporu monitorování akcí financovaných v rámci nástroje pro uprchlíky v Turecku – NPP/2021/429–105 (dodatek VI ke smlouvě NPP/2018/393-877).

čtyři mise v režimu *ad hoc*); v roce 2025 bylo v rámci nové smlouvy SUMAR dokončeno 20 misí. Všechny výstupy byly v prvním roce trvání smlouvy poskytnuty ze strany SUMAR včas a v požadované kvalitě. Delegace EU v Turecku a SUMAR uskutečnily v průběhu roku 2025 celkem sedm monitorovacích návštěv v zajišťovacích zařízeních v rámci operačního grantu pro předsednictví pro řízení migrace[33].

Evropský účetní dvůr vydal druhý audit výkonnosti nástroje v dubnu 2024. Zpráva o auditu, včetně zjištění a doporučení Evropského účetního dvora a odpovědí Komise, byla zveřejněna dne 24. dubna 2024 a je k dispozici on-line[34]. Hlavním doporučením Evropského účetního dvora bylo, aby Komise zlepšila způsob měření dopadu projektů nástroje a aby zahájila diskusi s členskými státy a tureckými orgány o tom, jak zajistit, aby projekty byly i nadále udržitelné.

V září/říjnu 2025 byla s podporou služeb SUMAR prostřednictvím 38 diskusí ohniskových skupin a 25 rozhovorů s klíčovými informátory ve vícero provinciích provedena studie posouzení účinnosti na úrovni provincií, aby se změřily výsledky nástroje. Delegace si vyžádala údaje z předchozích projektů PIKTES a rovněž vede jednání s ministerstvem národního školství o tom, jak zlepšit systém údajů probíhajícího projektu PIKTES. Přístup uprchlíků k základním službám je zajištěn navýšením přímých grantových smluv s příslušnými resortními ministerstvy.

V roce 2024 Komise zadala nezávislé závěrečné hodnocení nástroje, které bylo dokončeno na konci roku 2025. V hodnocení se posuzovala účinnost, relevance, soudržnost a udržitelnost nástroje a zvláštní pozornost se soustředila na druhou tranši. Zpráva[35] poskytuje cenná doporučení pro plánování a provádění pomoci EU uprchlíkům v Turecku i jinde.

Hodnocení obsahuje závěr, že nástroj poskytl komplexní a dobře koordinovanou reakci EU, díky níž bylo dosaženo významných výsledků pro uprchlíky a hostitelské komunity ve všech prioritních odvětvích, zejména v oblasti ochrany, základních potřeb, vzdělávání a zdraví. Zdůrazňuje se v něm rovněž flexibilita nástroje při přizpůsobování se vleklé a vyvíjející se krizi. V hodnocení se zároveň poukazuje na problémy při zajišťování udržitelnosti výsledků, zejména v oblasti zajištění existence a dlouhodobého socioekonomického začlenění, jakož i na potřebu dále zlepšit udržitelnost intervencí a oslovování nejzranitelnějších skupin.

6. Komunikace a viditelnost

V roce 2025 pokračovaly činnosti, jejichž cílem bylo zvýšit viditelnost opatření nástroje a upozornit na význam EU z hlediska pomoci Turecku při přijímání uprchlíků. V souvislosti s přetrvávající negativní oficiální rétorikou a náladami veřejnosti vůči uprchlíkům v tomto období se činnosti zaměřily na poskytování pomoci EU uprchlíkům a hostitelským komunitám po zemětřesení v únoru 2023. Několik příkladů:

[33] Delegace EU v Turecku navštívila v březnu 2025 zajišťovací zařízení Adana a v září 2025 zajišťovací zařízení Aydın. Svá zjištění sdělila tureckým orgánům.
[34] https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-06/SR-2024-06_CS.pdf.
[35] https://enlargement.ec.europa.eu/final-evaluation-facility-refugees-turkey_cs.

V lednu 2025 komisařka EU pro rovnost, připravenost a řešení krizí Hadja Lahbibová navštívila projekty související s nástrojem pro uprchlíky v Turecku (FRiT) v Ankaře, jakož i v oblasti postižené zemětřesením.

V dubnu 2025 byla ve spolupráci s polským velvyslanectvím v Ankaře během polského předsednictví uspořádána návštěva zástupců tisku ve Varšavě, jíž se zúčastnili významní turečtí novináři. Součástí cesty byly diskuse o migraci a návštěva ústředí agentury Frontex.

V květnu 2025 byla v Gaziantepu uspořádána řada aktivit u příležitosti Dne Evropy, včetně recepce v muzeu Zeugma a vytvoření nástěnné malby tureckým umělcem, což mělo za cíl zdůraznit úzkou spolupráci mezi EU a Tureckem. Následovala další řada akcí v Bruselu: úspěchy, fotografie a videa delegace byly představeny na veřejné výstavě před budovou Evropského parlamentu. Výstava probíhala do 20. června, Světového dne uprchlíků. Ve dnech 18. až 20. června byla uspořádána návštěva novinářů a recepce, které se zúčastnili vedoucí delegace a zástupci Turecka.

Dne 11. července byla v muzeu Erimtan rovněž představena obrazová publikace s úspěšnými příběhy při slavnostní akci pořádané k vydání publikace.

7. Závěr a další kroky

V roce 2025 pokračovalo provádění nástroje. Do konce roku 2020 byly uzavřeny smlouvy na celý provozní rozpočet nástroje a do konce roku 2025 bylo vyplaceno celkem 5,9 miliardy EUR. Do roku 2029 bude pokračovat realizace celkem 11 projektů. Pokračovat bude realizace dodatečné pomoci uprchlíkům přidělené na období 2025–2027, která má zajistit udržitelnost mnoha úspěchů nástroje.

Další kroky zahrnují:

- *pokračování účinného provádění všech projektů ku prospěchu uprchlíků a hostitelských komunit v souladu se zásadami řádného finančního řízení,*
- *pokračování v realizaci komunikačních činností souvisejících s uprchlíky,*
- *plánování dodatečné podpory uprchlíkům a hostitelským komunitám v rámci rozpočtu na rok 2027 ve výši 195 milionů EUR s cílem zajistit, aby výsledky nástroje zůstaly udržitelné,*
- *další sledování potřeb uprchlíků v Turecku.*